

Філіпп, Дея та Гомо

Одного чудового сонячного ранку, на початку березня, Королівською вулицею французького кварталу міста Новий Орлеан, що в Америці, у супроводі великого кудлатого собаки тихо брели двоє дітей — хлопчик та дівчинка. Хлопчикові на вигляд було років дев'ять, а дівчинці — не більше восьми. Що ж до собаки, ніхто не міг би визначити навіть приблизно його вік, але пес був зовсім не молодий. Сива шерсть на писку та кощаві впалі боки свідчили про те, що прожив та побачив він чимало. Він був з породи вовкодавів: обвислий хвіст, смутна хода. Цупка

щетиниста шерсть вкривала худий тулуб. Довгий ніс та тонкі рухливі вуха надавали пискові розумного, допитливого вигляду. Собака йшов слідом за дітьми, часом обнюхуючи торбину, яку хлопчик ніс на спині. Якщо діти вповільнювали крок, щоб зазирнути у вікно крамниці чи дати дорогу перехожому, зупинявся й собака. Він стежив очима за торбиною, і час від часу з розкритої пащі на тротуар капала слина. Хлопчик з усмішкою поглядав на терплячу тварину й сухорлявим темним рученям ніжно гладив собаку по голові.

— Гомо чує сніданок. Нічого не вдієш! Час перепочити й нагодувати його, — промовив нарешті хлопчик, ставлячи на першу-ліпшу лавку лоток із квітами, що він обережно ніс.

Це була вродлива, чудова дитина: струнка і гнучка, досить висока для свого віку, з веселими блакитними очима, тонкими, доладними рисами обличчя й темним кучерявим волоссям. Його вбрання хоч і убоге, проте охайне — синя куртка й такі самі короткі панталони. Біла шапочка ледь прикривала густе волосся, що спадало важкими кільцями на чоло до прямих темних брів.

Маленьке дівча, яке йшло разом із ним, мало вигляд вельми колоритний. Темно-червона

сукня доходила їй аж до п'ят, а довгі кінці білого муслінового шалика, зав'язаного ззаду, тяглися по тротуару. Чорне волосся дівчинки спадало густою гривною на плечі. Голівку накривала червона шовкова хустинка, зав'язана під бородою вузлом. Її манюсінке змучене бліде обличчя було надто доросле як на свої роки, неприродньо великі очі — бездонно похмурі, а маленькі губки — так міцно стиснуті, неначебто вони ніколи не знали усмішки.

Вона несла на руці кошик, де лежало декілька кольорових воскових фігурок, дуже вправно виліплених і обережно загорнутих у м'який папір. Одна з них зображала Есмеральду з кізочкою, друга — Дею і вовка, третя — Квазімодо*. Вочевидь, ці фігурки були для дівчинки святинею, оскільки вона несла їх із неабиякою обережністю, час від часу поглядаючи на свій скарб з любов'ю та гордістю.

Коли хлопчик зупинився й опустив лоток з трояндами, фіалками та помаранчевими квітами на землю, дівчинка теж зупинилася й поставила кошик на східці, прикривши воскові статуетки товстим папером від сонця й пилу.

Хлоп'я заходилося розв'язувати торбину, не припиняючи посміхатися собаці, який тулився до нього й зазиравав у очі.

* Герої творів французького письменника Віктора Гюго (1802–1885).

— Не хвилюйся, Гомо, не хвилюйся! — лагідно звертався до собаки хлопчик. — Ти отримаєш свій сніданок. Я просив матінку Туанетту покласти побільше хліба. Я знаю, що ти голодний, знаю!

Дівчинка, міцно стиснувши рученята, дивилася на торбину майже так само жадібно, як і пес. Хлопець кинув на неї запитливий погляд, і його обличчя спалахнуло.

— Чи їла ти перед виходом, Деє? Тільки кажи правду: їла? — наполегливо запитував він.

Дівчинка зблідла ще більше й відвела очі вбік.

— Кажи вже, Деє, швидше! Я не дам жодного шматочка Гомо, поки ти не скажеш правду!

— Мені не хотілося їсти, Філіппе, — відповіла дівчинка тремливим голосом. — У нещасного папа́ стався один із його нападів.

— І ти не спала всю ніч? Я бачу по твоїх очах!

— Спала, трішки, — промовила вона зітхаючи. — Папа́ ходив цілісіньку ніч; він надто страждав, а я не можу спати, коли він так страждає.

— Зрозуміло, не можеш, — ніжно сказав хлопчик. — Але не думай тепер ні про що, Деє, — їж сама й нагодуй Гомо. Тобі ж смакують такі котлетки, а тут вистачить нам усім. — Із цими

словами хлопчик витягнув серветку й розклав на ній шматочки чорного хліба та котлети. — Їж, скільки заманеться, — і він щиро протяг руку з їжею.

— Я дам і Гомо, — кінчиками тонких пальчиків дівчинка взяла шматочок котлети й подала собаці. Той проковтнув ласий кавалок, навіть не жувавши його.

Поки дівча й пес тамували голод, хлопчик розкрив кошик і почав по одній витягати звідти статуетки. Він із захопленням крутив їх і ретельно здував порошок.

— Вони зовсім як живі, Деє! — жваво вигукнув він. — Певен, ти продаси хоча б одну. Здається, ти жодної не продала з Масниці? Тоді дощило, а зараз світить сонце, та й Королівська

вулиця наповнена приїжджими, — безсумнівно, продаси сьогодні бодай одну!

— О, і я сподіваюсь, Філіппе... за бідного папа! — відповіла дівчинка, віддаючи останні крихти хліба псові. — У нього грошей ані копійки, а він такий нещасний, коли немає грошей! — І вона, затуливши обличчя руками, заплакала.

— Не плач, Деє, заспокойся, — лагідно промовив хлопчик, піднімаючи свій лоток і кошик дівчинки. — Нумо ходімо швидше! Оглядна Селіна незабаром повернеться й обов'язково принесе тобі щось.

— А якщо не повернеться, що мені робити? Бідолашний папа вчора вже сидів без вечері, а сьогодні й не снідав. Варто було віднести йому хліб та котлети, що ти дав мені... Ми з Гомо могли б і почекати... Я була не дуже голодною, адже снідала учора з тобою! А зараз уже пізно — ми з'їли все, а у бідного папа й рісочки в роті не було!..

— Візьми й решту, Деє, — самовіддано запропонував хлопчик. — Я нічого не потребую, можу почекати до вечора. Матінка Туанетта обіцяла мені дати гумбо* на вечерю.

* Гумбо — страва американської кухні, густий суп зі спеціями, схожий на рагу.

Дівчинка усміхнулася крізь сльози, ідучи за другом, який ніс обидва кошики.

— Гумбо! Було б добре повечеряти гумбо! — промовила вона й тихо зітхнула.

— Так, це смачна штука, а надто, якщо покласти побільше рису, — відповів хлопець. — Матінка пригостить і тебе, якщо завітаєш до нас!

— Не можу, Філіппе! Папа розсердиться: він не дозволяє мені ні до кого ходити, та й до нього ніхто не приходить.

— Це тому, що в нього бракує грошей і не вдається продати статуетки, — не без роздратування перебив хлопчик. — Якби він мав друзів, ви б не скіли від голоду!

— Бідолашний папа, — зітхнула дівчинка, — він так хворіє, і він такий нещасний! Він утирав сльози, вкладаючи Квазімодо в кошик. Папа каже, що це найкраща з-поміж його статуеток, що це витвір мистецтва й коштує він чималих грошей.

— Витвір мистецтва! — презирливо повторив хлопчик. — Квазімодо й наполовину не такий гарний, як Есмеральда з козою! Він — несусвітня потвора, чудовисько!

— Адже ж Квазімодо й був таким! — жваво заперечила дівчинка. — Папа багато читав мені про нього: він був дзвонарем при соборі Паризької Богоматері.

— О, я знаю! Ти розповідала, чи не пам'ятаєш? Але Есмеральда мені більше подобається! Ось побачиш, Есмеральду в тебе куплять щонайперше!

— І я такої самої думки. Бідолашний папа сказав, що сьогодні я мушу продати бодай щось! Якщо мені не пощастить, Філіппе, я впевнена, він буде знову цілісіньку ніч ходити кімнатою.

— Що ж, поквапмося! — вигукнув Філіпп, пришвидшуючи крок. — Якщо Огрядна Селіна там, вона допоможе знайти покупця; а вона обіцяла сьогодні бути.

Розділ II

ОГРЯДНА СЕЛІНА

— О, так, Огрядна Селіна тут! — радісно вигукнув Філіпп, коли вони наблизилися до будівлі Державного банку недалеко від вулиці Каналу. — Вона знову стоїть за прилавком.

— Так, вона тут! — скрикнула Дея, поспішаючи до товстої негритянки у великому білому фартуху, яка стояла на ганку й усміхалася на весь рот.

— Ах, моє золотко, — забурмотіла та й пригорнула дівчинку. — Любі мої! Яка я рада бачити вас! І містер Філіпп тут! Як ви виростили за той час, поки мене не було!